NAGY RENDELKEZÉSRE ÁLLÁST BIZTOSÍTÓ KÖZTES RÉTEGEK ROBOSZTUSSÁG TESZTELÉSE

Micskei Zoltán
doktorandusz
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszék
Magyar Tudósok krt. 2., H-1117 Budapest, Magyarország
micskeiz@mit.bme.hu

Kivonat: Manapság már nem csupán a missziókritikus alkalmazások esetén elengedhetetlen követelmény a nagy rendelkezésre állás. A költségek és a fejlesztési idő csökkentése érdekében a nagy rendelkezésre állást lehetővé tevő általános technikákat az alkalmazástól függetlenül, köztes réteg formájában implementálják a gyártók. Ezen köztes rétegek megvalósításának robosztussága alapvetően meghatározza tehát a teljes rendszer szolgáltatásbiztonságát. Cikkünkben bemutatunk egy átfogó módszert ilyen köztes rétegek megbízhatóságának tesztelésére és összehasonlítására.

1. BEVEZETŐ

Az utóbbi években az informatikai alkalmazások nagy hányadában, például telekommunikációs rendszerekben, internetes üzleti megoldásokban a nagy *rendelkezésre állás* (*high avaliability* – HA) egyre fontosabb követelmény lett. A szigorú követelményeknek úgy lehet megfelelni, hogy eleve *többszintű redundanciát* építünk a rendszerbe, ami az esetlegesen fellépő hibák hatását elfedi. Meleg tartalékolt komponensek hozzáadása, az állapot periodikus mentése majd hiba esetén visszatöltése, redundáns kommunikációs csatornák kialakítása gyakran alkalmazott technikák a nagy rendelkezésre állást igénylő alkalmazásokban.

A fent említett technikák egy része az alkalmazástól független, így ezeket általában külön, *HA köztes réteg* (*HA middleware*) által nyújtott szolgáltatás formájában valósítják meg. Több kezdeményezés is indult, hogy kompatibilissé tegyék ezeket a termékeket, például a Service Availability Forum[1] konzorcium által kidolgozott Application Interface Specification (AIS) [1] által javasolt közös interfész segítségével. Egy ilyen közös interfész egyik előnye, hogy elfedi az alatta lévő implementációs részleteket, így elvileg az alkalmazás megváltoztatása nélkül lehet a HA köztes réteget cserélni. Ezzel lehetőség nyílik a különböző gyártóktól származó köztes rétegek összehasonlítására és közös tesztelésére is.

Nagy rendelkezésre állású rendszerek esetén a szokásos, teljesítmény alapú szempontok helyett nagyobb hangsúlyt kell fektetni a megbízhatóság összehasonlítására és pontos jellemzésére, ám ez bevett módszerek hiánya miatt általában elmarad. Cikkünkben ezért egy komplett eljárást javasolunk a kritikus szolgáltatásokat nyújtó HA köztes rétegek robosztusságának tesztelésére.

A robosztusság a szolgáltatásbiztonság egyik másodlagos tulajdonsága, azt adja meg, hogy milyen mértékben működik továbbra is helyesen a rendszer nem

[1] SA Forum: http://www.saforum.org

szokványos bemenetek illetve a környezetből származó hibák esetén [2]. A továbbiakban ezekre a hibafajtákra koncentrálunk, így pl. a biztonsági hibákból származó szolgáltatás kieséssel nem foglalkozunk.

2. KAPCSOLÓDÓ MUNKÁK

A tesztelésben használt jól bevált formális módszerek [3] főleg a funkcionális követelmények ellenőrzésére koncentrálnak, robosztusság tesztelése esetén sok még a nyitott kérdés. A kezdeti munkák főleg hardveres hibák (például processzor és memóriaregiszterek bitjeinek átállítódása) szoftveres úton történő szimulálásával tesztelték a rendszert. A későbbi cikkek már a magasabb szintű, közvetlenül a szoftveren értelmezett vagy arra leképezhető hibákkal foglalkoztak. A Fuzz [4] véletlenszerűen generált karaktersorozatokat használt konzolos alkalmazások robosztusság tesztelésére. Még ezzel a viszonylag egyszerű módszerrel is sikerült a vizsgált 80 alapvető Unixos segédeszköz 20%-ban olyan bemeneti sorozatot találni, ami az alkalmazás összeomlásához vezetett. A Ballista projekt [5] célja különböző Unix operációs rendszerek robosztusságának összehasonítása volt, a közös POSIX API-ra írt tesztesetek segítségével. A több mint 200 függvény tesztjeit tartalmazó tesztkészletet tizenöt rendszeren hajtották végre. Az alkalmazott eljárás lényege az volt, hogy a paraméterként előforduló adattípusokhoz adtak meg kipróbálandó értékeket, és ezek összes lehetséges kombinációját futtatták. A módszert később kiterjesztették más rendszerek, pl. a Win32 API tesztelésére is.

Az utóbbi évek kutatásai más megközelítést alkalmaztak. A konkrét alkalmazásokhoz írt robosztusság tesztelő eszközök helyett a rendszer típusától függő generikus benchmarkokat készítettek a szolgáltatásbiztonság felmérésére. Az EU DBench [6] nevű projektjének célja egy újrafelhasználható keretrendszer megalkotása volt. Az általános eljárások kidolgozása után operációs rendszer, web szerver és adatbázis szerver benchmarkok implementálásával bizonyították a módszer alkalmazhatóságát. A nagy gyártók, például az IBM [7] is kidolgoztak hasonló keretrendszereket a saját technológiájukhoz és termékeikhez.

3. TESZTELÉSI STRATÉGIA KIDOLGOZÁSA

A korábbi eredmények tanulmányozása után a következő módszert alkalmaztuk a HA köztes réteg specifikus tesztelési stratégia kidolgozására. Meghatároztuk azokat a tipikus hibaforrásokat, amelyek egy HA köztes rétegnél fellépnek. Az 1. ábra összefoglalja a hibaforrásokat és az általuk érintett komponenseket. Az egyes hibafajtákhoz a 2. ábrán látható tesztelési technikákat rendeltük (a módszer neve előtti szám jelzi, hogy melyik hibatípus felderítéséért felelős az adott eljárás). A tesztelés két jól elkülöníthető fázisra bontható: (1) az API bombázása nem megfelelő bemeneti értékekkel, (2) a normál működést reprezentáló munkaterhelés futtatása mellett a rendszer különböző komponenseibe injektált hibák hatásának vizsgálata.

A tesztesetek elkészítésének legnehezebb része eldönteni, hogy a lefutott tesztek helyesek voltak-e. Funkcionális tesztkészlet esetén általában az elvárt helyes választ is tartalmazza a teszteset.

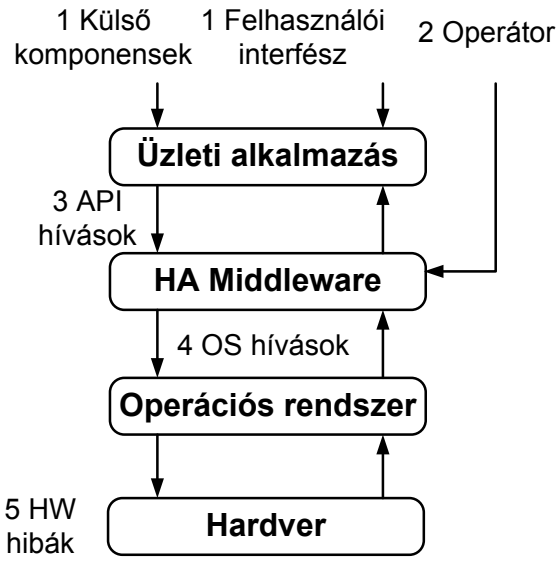

1. ábra
HA köztes réteg hibamodellje

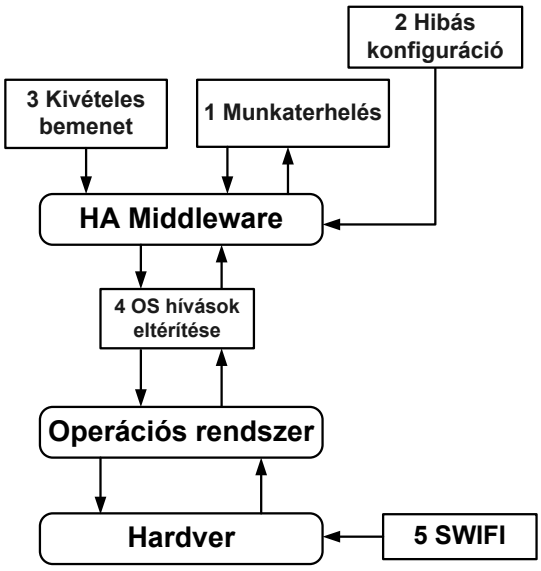

2. ábra
Tesztelési eljárás

Robosztusság tesztelés esetén az elvárt válasz meghatározásának több nehézsége is van: (i) COTS rendszerek esetén nem áll rendelkezésre teljes viselkedési modell, (ii) nincs specifikálva az összes nem megfelelő bemenetre adandó válasz, (iii) a robosztussági tesztesetek nagy száma miatt nagyon költséges lenne a válaszok meghatározása. Ezért alapvetően csak az egyértelmű robosztussági hibákat azonosítjuk, például, ha abortál vagy nem válaszol az alkalmazás. Ha valami választ vagy hibakódot ad vissza a teszt futtatása, akkor nem próbáljuk meg eldönteni, hogy tényleg ez a hibakód volt-e az elvárt működés, hanem sikeresnek nyilvánítjuk a teszt lefutást.

Már viszonylag egyszerűbb mintakísérletek esetén is több ezer tesztesetet generáltunk, így az eredmények (részben) automatikus értékelése elengedhetetlen. Két módszert választottunk a probléma megoldására. OLAP (Online Analytical Processing) eszközöket használunk az eredmények szűrésére és a különböző rendszerek összehasonlítására, és adatbányászati technikákat a hiba előfordulását döntően befolyásoló tényezők feltárására.

4. ROBOSZTUSSÁG TESZTELÉSI TECHNIKÁK

A nem szokványos bemeneteket vizsgáló tesztesek származtatására a következő, egyre kifinomultabb technikákat alkalmazzuk annak érdekében, hogy lehetőleg minél több robosztussági hibát találjanak meg.

Általános bemenetek: Minden adattípushoz ugyanazt az egész számokból álló értékkészletet használjuk fel (a C nyelvben a legtöbb típus reprezentálható egy 32 bites számmal). A tapasztalat az volt, hogy a módszert nagyon könnyű implementálni, sablonok segítségével generálhatók a tesztek, és ezek nagyon sok abortálás jellegű hibát találnak. Azonban a hibák egy jelentős része nem megfelelő helyre mutató pointerekre vezethető vissza, ami ellen nem lehet hatékonyan védekezni C-ben. A módszer azoknak a helyeknek a megtalálására alkalmas, ahol nem ellenőrzik, hogy a paraméterként átadott pointer NULL-e.

Típus specifikus tesztelés: Ennél a módszernél már minden adattípushoz egyedi tesztértékeket rendelünk hozzá. A technika előnye, hogy viszonylag kevés számú adattípussal sok függvényt lehet tesztelni. Lehetőség van érvényes értékeket is tartalmazó kombinációk megadására is, így az alkalmazás állapotterének nagyobb részét tudják a tesztek bejárni. Az ezzel a módszerrel készült tesztekkel az általunk végzett mérések során olyan hibákat is találtunk, amiket az előző technika nem talált meg, így az eljárás igazolta a létjogosultságát.

Útvonalak felhasználása: A HA köztes rétegek alapvetően állapot alapú rendszerek, így a legtöbb API függvény érvényes meghívásához először el kell érni egy megfelelő állapotot. Így az alapállapotban történő függvényhívásból álló tesztek, amiket a korábbi kutatásokban gyakran alkalmaztak, a köztes réteg funkcionalitásának csak viszonylag kis részét fedik le. Ezért harmadik lépésben a funkcionális tesztkészletből mutációval és a szekvencia diagramokból automatikus transzformációval származtatott teszt szekvenciákkal teszteljük a rendszert.

```
SaErrorT saError;
saAmfStoppingComplete( NULL, saError);
```
(1)

A módszer alkalmazhatóságát az OpenAIS nyílt forrású HA köztes rétegen végzett kísérletek segítségével vizsgáltuk. A tesztek eredményeinek összefoglalása:

- Az *AMF modul 18* függvényéhez generáltunk teszteket.
- A *16096* tesztesetből *10407* esetén könnyen azonosítható, nem robosztus viselkedés volt a válasz, például szegmentálási hiba a mutató típusú paraméterek nem megfelelő kezelése miatt vagy az előre beállított várakozási idő túllépése.
- Kiemelhető, hogy sikerült olyan *kritikus hibát* is találni, amikor egy teszt függvényhívás (1) hatására nemcsak a tesztelő folyamat, hanem a köztes réteg is abortált. Ez azt mutatja, hogy egy rosszul megírt köztes réteg esetén egy hibás komponens a legsúlyosabb hibát, a teljes rendszer leállását is okozhatja.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

Cikkünkben bemutattuk a HA köztes rétegek robosztusság tesztelésének lehetőségeit. Konstruáltunk egy, a tipikus hibákat lefedő hibamodellt, és a formális interfészleírás alapján nagy részben automatizálható technikákat adtunk meg az adott hibafajták tesztelésére. A módszer hatékonyságát az OpenAIS rendszeren végzett méréseink igazolták.

IRODALOMJEGYZÉK

[1] SA Forum, Application Interface Specification, URL: http://www.saforum.org/

[2] IEEE Standard Glossary of Software Engineering Terminology, URL: http://standards.ieee.org/

[3] M. Leucker *et al*, Eds., **Model-Based Testing of Reactive Systems**, Springer Verlag, 2005.

[4] B. Miller, D. Koski, C. P. Lee, **Fuzz Revisited: A Re-examination of the Reliability of UNIX Utilities and Services**, Technical Report, University of Wisconsin, 1995.

[5] P. Koopman *et al.*, **Automated Robustness Testing of Off-the-Shelf Software Components**, in *Proc. of Fault Tolerant Computing Symposium*, pp. 230-239, Germany, June 23-25, 1998.

[6] K. Kanoun *et al.*, **Benchmarking Operating System Dependability: Windows 2000 as a Case Study**, in *Proc. of 10th Pacific Rim Int. Symposium on Dependable Computing*, 2004.

[7] IBM Autonomic Computing, URL: http://www-03.ibm.com/autonomic/